



Onderzoeksrapport

Onderzoek naar de
toegangsrechten van
medewerkers van
onderwijsinstellingen van
MOVARE tot
persoonsgegevens van
leerlingen in
leerlingvolgsysteem X
Rapport definitieve
bevindingen
Januari 2018



Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Aanleiding onderzoek	3
1.2	Leerlingvolgsysteem X	3
1.3	Organisatiebeschrijving MOVARE	3
1.4	Doel onderzoek	4
1.5	Onderzoeksvragen	4
1.6	Verloop onderzoek	4
1.7	Wettelijk kader	5
1.7.1	Verantwoordelijke	5
1.7.2	Beveiliging	6
2.	Bevindingen	7
2.1	Uitwerking van het wettelijk kader	7
2.2	Feitelijke bevindingen	7
2.2.1	Persoonsgegevens	7
2.2.2	Rollen	8
2.2.3	Toegang	8
2.2.4	Procedures toegangverlening	10
2.2.5	Noodzaak toegang	10
2.2.6	Logbestanden	11
2.2.7	Beoordeling logbestanden	11
2.3	Beoordeling	12
2.3.1	Verantwoordelijke	12
2.3.2	Formele procedure toegangsverlening	12
2.3.3	Toegangsverlening	13
2.3.4	Logbestanden	14
2.3.5	Beoordeling logbestanden	15
3.	Conclusie	17



1. Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek

Onderwijsinstellingen verwerken veel persoonsgegevens van leerlingen, zoals contactgegevens, burgerservicenummer (bsn), verzuimgegevens, studieresultaten en gegevens over de gezondheid en het welzijn. Zij hebben deze gegevens nodig ter verzorging van het onderwijs aan de leerlingen. Gelet op de aard en omvang van deze persoonsgegevens, waaronder bijzondere persoonsgegevens¹, en het feit dat kinderen zijn aan te merken als kwetsbare personen², is het van groot belang dat onderwijsinstellingen zorgvuldig omgaan met de persoonsgegevens en de beginselen van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp), en vanaf 25 mei 2018 de beginselen van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), daarbij in acht nemen. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft daarom in haar agenda 2016 aangekondigd dat in het bijzonder aandacht zal worden besteed aan de privacy van kinderen in het onderwijs.³

De AP heeft signalen ontvangen over de, mogelijk te ruime, toegangsrechten van medewerkers van onderwijsinstellingen tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X (autorisatie). Een risico van een te ruime toegangsverlening is dat medewerkers van een onderwijsinstelling onrechtmatig (bijzondere) persoonsgegevens van leerlingen raadplegen, wijzigen, wissen of verstrekken aan derden. Bovendien zijn de gevolgen van een mogelijk beveiligingsincident groter. Wanneer een onbevoegde de inlogcodes van een medewerker weet te achterhalen, verkrijgt hij immers toegang tot een grote set aan (bijzondere) persoonsgegevens. Naar aanleiding van de signalen heeft de AP een onderzoek ingesteld.

1.2 Leerlingvolgsysteem X

Systeem X is een webbased leerlingvolgsysteem en leerlingadministratiesysteem. Ruim 5.000 onderwijsinstellingen (ongeveer 900 besturen) hebben systeem X in gebruik.

1.3 Organisatiebeschrijving MOVARE

Onderwijsstichting MOVARE (hierna: MOVARE) is het bevoegd gezag van 48 scholen met in totaal 52 locaties in de gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Onderbanken, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein en Vaals. Dit zijn 44 'reguliere' basisscholen, 3 scholen voor speciaal basisonderwijs en 1 school voor speciaal (voortgezet) onderwijs, met 941 medewerkers (exclusief vervangend personeel) en 11.711 leerlingen. MOVARE kent katholiek, oecumenisch, protestants-christelijk,

¹ Als bijzondere persoonsgegevens worden onder meer aangemerkt de persoonsgegevens betreffende iemands gezondheid (artikel 16 Wet bescherming persoonsgegevens en artikel 9 Algemene verordening gegevensbescherming) en het bsn (artikel 24 Wet bescherming persoonsgegevens). Onder de Algemene verordening gegevensbescherming wordt het bsn niet meer als bijzonder persoonsgegeven aangemerkt, maar wel als een gevoelig persoonsgegeven waar waarschijnlijk speciale regels voor zullen gelden.

² In overweging 75 van de Algemene verordening gegevensbescherming worden kinderen expliciet aangemerkt als kwetsbare personen. Overweging 38 van de Algemene verordening gegevensbescherming wijst erop dat kinderen allicht minder bewust zijn van de betrokken risico's, gevolgen en waarborgen en van hun rechten in verband met de verwerking van persoonsgegevens.

³ Agenda 2016, p.3

(https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/atoms/files/autoriteit_persoonsgegevens_agenda_2016.pdf)



algemeen bijzonder en openbaar onderwijs. Twee basisscholen bieden Jenaplanonderwijs aan.⁴ MOVARE is één van de grootste besturen die leerlingvolgsysteem X in gebruik heeft.

1.4 Doel onderzoek

Het onderzoek beoogt vast te stellen of MOVARE passende beveiligingsmaatregelen ten uitvoer heeft gelegd om de persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X te beveiligen tegen onbevoegde kennisneming, wijziging of verstrekking van de gegevens. Meer specifiek is het onderzoek gericht op (aspecten van) toegangsbeveiliging met betrekking tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X.

1.5 Onderzoeksvragen

Aan het onderzoek liggen de volgende vragen ten grondslag:

1. Welke medewerkers van onderwijsinstellingen van MOVARE krijgen toegang tot welke persoonsgegevens van welke leerlingen in leerlingvolgsysteem X?
2. Is het noodzakelijk dat deze medewerkers toegang krijgen tot de persoonsgegevens van deze leerlingen?
3. Beschikt MOVARE over procedures om medewerkers van haar onderwijsinstellingen toegang te geven tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X die zij voor de uitvoering van hun taken nodig hebben?
4. Worden de activiteiten die de medewerkers van onderwijsinstellingen van MOVARE uitvoeren met persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X gelogd?
5. Worden de logbestanden periodiek gecontroleerd op indicaties van onrechtmatige toegang van de medewerkers van onderwijsinstellingen van MOVARE tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X?

1.6 Verloop onderzoek

De AP heeft bij brief van 15 maart 2016 de exploitant van leerlingvolgsysteem X (hierna: de exploitant), verzocht om inlichtingen. De exploitant heeft bij brief van 27 maart 2016 (tevens per e-mail van 1 april 2016) inlichtingen verstrekt.

De AP heeft bij brieven van 9 en 24 mei 2016 de exploitant verzocht om nadere inlichtingen. De exploitant heeft bij brief van 27 mei 2016 (tevens per e-mail van gelijke datum) de inlichtingen verstrekt.

De AP heeft bij brief van 13 juni 2016 MOVARE verzocht om inlichtingen. MOVARE heeft bij brief van 24 juni 2016 (tevens per e-mail van gelijke datum) verzocht om uitstel van reactie. De AP heeft per e-mail van 27 juni 2016 uitstel verleend. MOVARE heeft bij brief van 11 juli 2016 inlichtingen verstrekt.

De AP heeft bij brief van 26 juli 2016 MOVARE verzocht om nadere inlichtingen. MOVARE heeft bij brief van 28 juli 2016 (tevens per e-mail van 29 juli 2016) verzocht om uitstel van reactie. De AP heeft per e-mail van 29 juli 2016 uitstel verleend. MOVARE heeft bij brief van 9 september 2016 inlichtingen verstrekt.

⁴ Bron: jaarverslag MOVARE 2016, p. 6-7:

https://www.movare.nl/upload/documents/pdf/jaarverslag%202016_ongetekende%20versie.pdf



De AP heeft bij brief van 8 november 2016 MOVARE verzocht om nadere inlichtingen. MOVARE heeft bij brief van 15 november 2016 verzocht om uitstel van reactie. De AP heeft bij brief van 21 november 2016 uitstel verleend. MOVARE heeft bij brief van 5 december 2016 (tevens per e-mail van gelijke datum) inlichtingen verstrekt.

De AP heeft bij brief van 3 januari 2017 MOVARE verzocht om nadere inlichtingen. MOVARE heeft per e-mail van 20 januari 2017 inlichtingen verstrekt.

De AP heeft bij brief van 22 mei 2017 het rapport van voorlopige bevindingen betreffende het uitgevoerde onderzoek toegestuurd. De AP heeft MOVARE daarbij in de gelegenheid gesteld om schriftelijk haar reactie op dit rapport te geven. MOVARE heeft bij brief van 29 mei 2017 (tevens per e-mail van gelijke datum) verzocht om uitstel van reactie. De AP heeft bij brief van 30 mei 2017 uitstel verleend. MOVARE heeft bij brief van 30 juni 2017 een schriftelijke reactie gegeven op het rapport van voorlopige bevindingen.

De AP heeft per e-mails van 7 en 14 juli 2017 MOVARE verzocht om een toelichting op de reactie op het rapport van voorlopige bevindingen. MOVARE heeft per e-mails van 14 juli 2017 een toelichting gegeven.

De AP heeft bij brief van 17 juli 2017 MOVARE verzocht om inlichtingen. MOVARE heeft bij brief van 6 september 2017 inlichtingen verstrekt.

De AP heeft bij brief van 31 oktober 2017 MOVARE verzocht om inlichtingen. MOVARE heeft bij brief van 3 november 2017 (tevens per e-mail van gelijke datum) verzocht om een uitstel van reactie. De AP heeft bij brief van 6 november 2017 uitstel verleend. MOVARE heeft bij brief van 16 november 2017 (tevens per e-mail van 20 november 2017) inlichtingen verstrekt.

1.7 Wettelijk kader

1.7.1 Verantwoordelijke⁵

Ingevolge artikel 1, sub d, Wbp⁶ is de verantwoordelijke de natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander die of het bestuursorgaan dat, alleen of te zamen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt.

De wetsgeschiedenis geeft hierover aan:

Het begrip 'verantwoordelijke' knoopt in eerste instantie aan bij de vaststelling van het doel van de verwerking. De vraag is wie uiteindelijk bepaalt of er gegevens worden verwerkt en zo ja, welke verwerking, van welke persoonsgegevens en voor welk doel. Tevens is van belang wie beslist over de middelen voor die verwerking: de vraag op welke wijze de gegevensverwerking zal plaatsvinden. De richtlijn gaat ervan uit dat deze bevoegdheden in de regel in dezelfde hand liggen. Is dit niet het geval, dan is er sprake van gezamenlijke verantwoordelijkheid. (...)

Bij de beantwoording van de vraag wie de verantwoordelijke is, dient enerzijds te worden uitgegaan van de formeel-juridische bevoegdheid om doel en middelen van de gegevensverwerking vast te stellen, anderzijds – in aanvulling daarop – van een functionele inhoud van het begrip.⁷

⁵ In de AVG aangeduid als 'verwerkingsverantwoordelijke'.

⁶ Vanaf 25 mei 2018 artikel 4, lid 7, AVG.

⁷ Kamerstukken II 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 55



1.7.2 Beveiliging

Artikel 13 Wbp bepaalt dat de verantwoordelijke passende technische en organisatorische maatregelen ten uitvoer legt om persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies of tegen enige vorm van onrechtmatige verwerking. Deze maatregelen garanderen, rekening houdend met de stand van de techniek en de kosten van de tenuitvoerlegging, een passend beveiligingsniveau gelet op de risico's die de verwerking en de aard van te beschermen gegevens met zich meebrengen. De maatregelen zijn er mede op gericht onnodige verzameling en verdere verwerking van persoonsgegevens te voorkomen.⁸

De AP (destijds het College bescherming persoonsgegevens) heeft in haar Richtsnoeren beveiliging van persoonsgegevens⁹ nader uitgewerkt wat onder 'passende technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen' moet worden verstaan. Daarbij is aangesloten op standaarden, methoden en maatregelen die in het vakgebied informatiebeveiliging gebruikelijk zijn.

Voor onderwijsinstellingen is met name de, thans geldende, Praktijkrichtlijn met beheersmaatregelen op het gebied van informatiebeveiliging¹⁰ (hierna: de NEN 27002) van belang. De NEN 27002 is een technologie-neutrale standaard die binnen de informatiebeveiliging breed wordt toegepast bij het formuleren en implementeren van beveiligingsmaatregelen. De NEN 27002 is bovendien opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst van het College en Forum Standaardisatie. Dit betekent dat (semi-)overheidsorganisaties, waaronder onderwijsinstellingen, de NEN 27002 toe moeten passen of uit moeten leggen waarom ze dat niet doen.

Bij de toetsing van beveiligingsmaatregelen van onderwijsinstellingen aan artikel 13 Wbp gebruikt de AP het bepaalde in haar Richtsnoeren beveiliging van persoonsgegevens en de NEN 27002 als ijkpunt.

⁸ Artikel 32, lid 1, AVG bepaalt dat rekening houdend met de stand van de techniek, de uitvoeringskosten, alsook met de aard, omvang, de context en de verwerkingsdoeleinden en de qua waarschijnlijkheid en ernst uiteenlopende risico's voor de rechten en vrijheden van personen, de verwerkingsverantwoordelijke passende technische en organisatorische maatregelen treft om een op het risico afgestemde beveiligingsniveau te waarborgen.

⁹ CBP Richtsnoeren *Beveiliging van persoonsgegevens*, februari 2013 (<https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/cbp-publiceert-richtsnoeren-beveiliging-van-persoonsgegevens>)

¹⁰ NEN-ISO/IEC 27002+C1+C2, december 2015. Deze standaard is de opvolger van de Code voor Informatiebeveiliging, NEN-ISO/IEC 27002:2007 nl, die gold ten tijde van de opstelling van de Richtsnoeren beveiliging van persoonsgegevens.



2. Bevindingen

2.1 Uitwerking van het wettelijk kader

Ingevolge artikel 13 Wbp dient MOVARE passende technische en organisatorische maatregelen ten uitvoer te leggen om de persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X te beveiligen tegen verlies of tegen enige vorm van onrechtmatige verwerking. Onder onrechtmatige vormen van verwerking vallen onder meer de onbevoegde kennisneming, wijziging of verstrekking van de gegevens.¹¹

MOVARE dient derhalve (onder andere) beveiligingsmaatregelen te treffen om toegang tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X voor bevoegde medewerkers van haar onderwijsinstellingen te bewerkstellingen en onbevoegde toegang tot deze persoonsgegevens te voorkomen.¹² De volgende aspecten van de Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens en de NEN 27002 zijn betrokken bij de beoordeling of MOVARE passende beveiligingsmaatregelen heeft getroffen op het gebied van toegangsverlening aan medewerkers van haar onderwijsinstellingen tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X:

- Er dienen procedures te zijn om medewerkers van onderwijsinstellingen van MOVARE toegang te geven tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X die zij voor de uitvoering van hun taken nodig hebben^{13 14}:
 - Er dient een formele registratie- en afmeldingsprocedure te zijn om toewijzing van de toegangsrechten aan de medewerkers mogelijk te maken¹⁵ alsmede een formele gebruikerstoegangsverleningsprocedure om toegangsrechten voor alle typen gebruikers toe te wijzen of in te trekken¹⁶.
 - Deze procedures dienen te zijn geïmplementeerd.¹⁷
- Er dienen logbestanden te worden gemaakt van gebeurtenissen die gebruikersactiviteiten, uitzonderingen en informatiebeveiligingsgebeurtenissen registreren.¹⁸
- De logbestanden dienen regelmatig te worden beoordeeld.¹⁹

2.2 Feitelijke bevindingen

2.2.1 Persoonsgegevens

MOVARE heeft in haar brief van 11 juli 2016 aangegeven dat de volgende persoonsgegevens van leerlingen van haar onderwijsinstellingen in leerlingvolgsysteem X worden verwerkt:

¹¹ *Kamerstukken II 1997/98, 25 892, nr. 3, p. 98.* Artikel 32, lid 2, AVG noemt onder meer de ongeoorloofde verstrekking van en ongeoorloofde toegang tot opgeslagen of anderszins verwerkte gegevens, hetzij per ongeluk hetzij onrechtmatig.

¹² CBP Richtsnoeren *Beveiliging van persoonsgegevens*, p. 22 en artikel 9.2 NEN 27002

¹³ CBP Richtsnoeren *Beveiliging van persoonsgegevens*, p. 22 en artikel 9.2 NEN 27002

¹⁴ Dit betekent dat er grenzen dienen te worden gesteld aan de kring van medewerkers die toegang verkrijgen tot persoonsgegevens van leerlingen. Ook dienen er grenzen te worden gesteld aan de toegang tot het aantal en/of de soort persoonsgegevens van leerlingen, maar dat valt niet binnen de scope van dit onderzoek.

¹⁵ Artikel 9.2.1 NEN 27002

¹⁶ Artikel 9.2.2 NEN 27002

¹⁷ Artikel 9.2.1 en 9.2.2 NEN 27002

¹⁸ CBP Richtsnoeren *Beveiliging van persoonsgegevens*, p. 22 en artikel 12.4.1 NEN 27002

¹⁹ CBP Richtsnoeren *Beveiliging van persoonsgegevens*, p. 22 en artikel 12.4.1 NEN 27002



- a. Naam, voornamen, voorletters, titulatuur, geslacht, geboortedatum, adres, postcode, woonplaats, telefoonnummer en soortgelijke voor communicatie benodigde gegevens van de leerling;
- b. Persoonsgebonden nummer²⁰;
- c. Nationaliteit en geboorteplaats;
- d. Gegevens als bedoeld onder a. van de ouders, voogden of verzorgers van de leerling;
- e. Gegevens die noodzakelijk zijn met het oog op de gezondheid of het welzijn van de leerling;
- f. Gegevens betreffende de godsdienst of levensovertuiging van de leerling, voor zover die noodzakelijk zijn voor het onderwijs;
- g. Gegevens betreffende de aard en het verloop van het onderwijs alsmede de behaalde resultaten;
- h. Gegevens met het oog op de organisatie van het onderwijs en het verstrekken of ter beschikking stellen van leermiddelen;
- i. Gegevens met het oog op het berekenen, vastleggen en innen van inschrijvingsgelden, onderwijs- en lesmiddelen en bijdragen of vergoedingen voor leermiddelen en buitenschoolse activiteiten;
- j. Foto's en videobeelden met of zonder geluid van activiteiten van de onderwijsinstelling;
- k. Gegevens van docenten en begeleiders, voor zover deze gegevens van belang zijn voor de organisatie van de onderwijsinstelling en het geven van onderwijs;
- l. Andere dan de onder a. tot en met k. bedoelde gegevens waarvan de verwerking door de onderwijsinstelling wordt vereist ingevolge of noodzakelijk is met het oog op de toepassing van wet- of regelgeving.

2.2.2 Rollen

MOVARE heeft in haar brief van 11 juli 2016 aangegeven dat aan de medewerkers van haar onderwijsinstellingen een rol wordt toegekend voor de toegang tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X. Leerlingvolgsysteem X kent de volgende rollen:

- Applicatiebeheerder;
- Administratie;
- Intern begeleider;
- Leerkracht;
- Leerkracht beperkt;
- Accountbeheerder.

2.2.3 Toegang

MOVARE heeft in haar brief van 11 juli 2016 aangegeven dat de medewerkers van haar onderwijsinstellingen toegang tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X verkrijgen die aan hun rol zijn toegewezen. Tot welke persoonsgegevens van leerlingen de medewerkers toegang hebben, is afhankelijk van de rol die aan de medewerkers is verleend. Schematisch kan dit als volgt worden weergegeven:

²⁰ Het persoonsgebonden nummer (ook wel onderwijsnummer genoemd) betreft meestal het bsn van de leerling.



			Rollen					
			Applicatiebeheerder	Administratie	Intern begeleider	Leerkracht	Leerkracht beperkt	accountbeheer
Persoonsgegevens van leerlingen	a.	Contactgegevens leerling	X	X	X	X	X	
	b.	Persoonsgebonden nummer	X	X	X	X	X	
	c.	Nationaliteit en geboorteplaats	X	X	X	X	X	
	d.	Contactgegevens ouders	X	X	X	X	X	
	e.	Gezondheid of welzijn	X	X	X	X	X	
	f.	Godsdienst of levensovertuiging	X	X	X	X	X	
	g.	Aard en verloop onderwijs en behaalde resultaten	X		X	X	X	
	h.	Organisatie onderwijs en verstrekken van leermiddelen	X	X	X	X	X	
	i.	Berekenen, vastleggen en innen van gelden	X	X				
	j.	Foto's en videobeelden van activiteiten						
	k.	Gegevens van docenten en begeleiders	X	X	X	X	X	X
	l.	Andere gegevens voor toepassing van wet-or regelgeving	X	X				

MOVARE heeft aanvankelijk in haar brief van 9 september 2016 aangegeven dat de toegang van medewerkers van haar onderwijsinstellingen tot de persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X niet is beperkt tot bepaalde (groepen) leerlingen, maar geldt voor alle leerlingen binnen de betreffende onderwijsinstelling.²¹

Nadat de AP het rapport van voorlopige bevindingen had opgesteld en verstuurd, heeft MOVARE in haar brief van 30 juni 2017 aangegeven dat zij met leerlingvolgsysteem X heeft afgesproken dat leerkrachten rechten kunnen ontvangen die enkel nog gekoppeld zijn aan de groep waar zij les aan verzorgen (dit kunnen meerdere groepen zijn). Ook heeft MOVARE aangegeven dat de implementatie van deze functionaliteit plaatsvindt op 1 september 2017. In haar brief van 6 september 2017 heeft MOVARE aangegeven dat zij deze functionaliteit in de vakantieperiode heeft geïmplementeerd, waardoor leerkrachten van MOVARE sinds 1 september 2017 alleen nog rechten hebben tot de groep(en) leerlingen waar zij onderwijs aan verzorgen. Ook heeft MOVARE een autorisatielijst van één van onder haar ressorterende onderwijsinstellingen overgelegd.

MOVARE heeft in haar brief van 30 juni 2017 en haar e-mails van 14 juli 2017 aangegeven dat zij een aparte groep aanmaakt waarin een perronfunctie zit ten behoeve van de intern begeleiders. Een intern begeleider krijgt volgens MOVARE dan geen toegang meer tot persoonsgegevens van alle leerlingen, maar pas wanneer hij een zorgbehoefte ontvangt. Tevens heeft MOVARE aangegeven dat dit proces voor 1 september 2017 is ingericht. In haar brief van 6 september 2016 heeft MOVARE aangegeven dat alle

²¹ Hierop uitgezonderd is de rol accountbeheer. MOVARE heeft in haar brief van 9 september 2016 aangegeven dat deze rol beperkt is tot het maken van andere accounts en begeleiders. Er is volgens MOVARE geen sprake van autorisatie tot persoonsgegevens van leerlingen. De beoordeling en conclusie in dit rapport van bevindingen hebben daarom geen betrekking op de rol accountbeheer.



scholen van MOVARE een aparte groep hebben aangemaakt in leerlingvolgsysteem X. In deze groep worden (en zijn) volgens MOVARE leerlingen geplaatst die zorg verkrijgen van de intern begeleiders. Enkel de intern begeleiders hebben toegang tot deze groep. Indien een intern begeleider groepsleerkracht is, heeft deze toegang tot de groep(en) waar hij les aan verzorgt en rechten op de groep IB. De zogenaamde perronfunctie is volgens MOVARE op 1 september 2017 geïmplementeerd.

2.2.4 Procedures toegangverlening

MOVARE heeft bij brief van 5 december 2016 het document *ICT: autorisatie applicatiebeheer (LAS/LOVS)* als formele procedure voor toegangsverlening van de medewerkers van haar onderwijsinstellingen tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X overgelegd.

2.2.5 Noodzaak toegang

MOVARE heeft aanvankelijk in haar brief van 9 september 2016 de noodzaak van de toegang in leerlingvolgsysteem X tot de persoonsgegevens van alle leerlingen van een onderwijsinstelling als volgt gemotiveerd:

- *Leerkracht/leerkracht beperkt: de autorisatie is niet beperkt tot bijvoorbeeld de groep waaraan de leerkracht lesgeeft. Dit in verband met het flexibel kunnen inzetten, zoals het vervangen van een collega wegens ziekte, BAPO²² in een andere groep.*
- *Ook de intern begeleider heeft toegang tot alle persoonsgegevens van alle leerlingen omdat (bij MOVARE) gewerkt wordt vanuit een proactieve rol (signaleren en proactief handelen) in relatie tot de scores die door leerlingen behaald worden. Daarnaast vervult deze rol ook vaak de rol van leerkracht.*
- *De overige rollen van applicatiebeheerder en administratie zijn eveneens niet beperkt tot een bepaalde groep leerlingen. Zij dienen persoonsgegevens van alle leerlingen te verwerken.*
- *De rol accountbeheer is beperkt tot het maken van andere accounts van docenten en begeleiders. Er is geen sprake van autorisatie tot persoonsgegevens van leerlingen.*

Nadat de AP het rapport van voorlopige bevindingen had opgesteld en verstuurd, heeft MOVARE in haar brief van 30 juni 2017 de noodzaak van de toegang in leerlingvolgsysteem X tot de persoonsgegevens van alle leerlingen van een onderwijsinstelling als volgt nader gemotiveerd:

- *Zoals u ongetwijfeld weet is het onderwijs in ontwikkeling en zien wij een situatie ontstaan van géén vaste groepen meer (groepsdoorbrekend werken) naar indelingen in onder- en bovenbouw. Uw aanname is volgens ons nog gebaseerd op deels verouderde of klassieke schoolstructuren. Vaste 'groepen of klassen' bestaan steeds minder in de moderne schoolomgeving waar eerder sprake is van gepersonaliseerd leren in plaats van klassikaal leren. Een leerling heeft dan meerdere leerkrachten.*
- *[De intern begeleider staat] ten dienste van alle leerlingen, alle leerkrachten en dus de gehele school op ieder moment.*

²² BAPO is een afkorting van Bevordering Arbeid Participatie Onderwijspersoneel.



MOVARE heeft in haar brief van 30 juni 2017 evenwel ook aangegeven dat er sprake is van een functionaliteit waardoor leerkrachten rechten kunnen ontvangen die enkel nog gekoppeld zijn aan de groep waar zij les aan verzorgen. Ook heeft MOVARE in haar brief van 30 juni 2017 en per e-mails van 14 juli 2017 aangegeven dat er een aparte groep wordt aangemaakt ten behoeve van intern begeleiders, waardoor zij geen toegang meer krijgen tot persoonsgegevens van alle leerlingen, maar pas wanneer zij een zorgbehoefte ontvangen. In haar brief van 6 september 2017 heeft MOVARE aangegeven dat zij deze beide autorisatieverleningen in de vakantieperiode respectievelijk op 1 september 2017 heeft geïmplementeerd.

Tevens heeft MOVARE in haar brief van 30 juni 2017 aangegeven dat zij met leerlingvolgsysteem X heeft afgesproken dat leerkrachten/vervangers die tijdelijk rechten nodig hebben op een bepaalde groep, deze rechten kunnen verkrijgen door de groep aan te klikken waartoe zij rechten nodig hebben. Deze actie wordt volgens MOVARE nadrukkelijk verwerkt in een logbestand. Bij het aanklikken moet de leerkracht een reden vermelden om in te loggen. Ook ontvangt de leerkracht de waarschuwing dat hij in principe geen rechten heeft tot de groep en dat zijn actie geregistreerd wordt. Hij ontvangt deze toegang maar tijdelijk (maximaal 1 - 5 dagen). De tijdsduur wordt door de leidinggevende bepaald. MOVARE heeft aangegeven dat de implementatie uiterlijk op 1 september 2017 gereed is. In haar brief van 6 september 2017 heeft MOVARE aangegeven dat deze functionaliteit tot het verkrijgen van tijdelijke rechten in de vakantieperiode is geïmplementeerd. Leerkrachten van MOVARE kunnen de tijdelijke rechten tot een groep volgens MOVARE sinds 1 september 2017 ontvangen.

2.2.6 Logbestanden

MOVARE heeft in haar brief van 5 december 2016 aangegeven dat de activiteiten die medewerkers van haar scholen uitvoeren binnen leerlingvolgsysteem X worden gelogd. Per e-mail van 20 januari 2017 heeft MOVARE een afschrift van de logbestanden betreffende de periode 4 december 2016 tot en met 2 januari 2017 verstrekt.

Nadat de AP het rapport van voorlopige bevindingen had opgesteld en verstuurd, heeft MOVARE in haar brief van 30 juni 2017 aangegeven dat leerlingvolgsysteem X uiterlijk per 1 september 2017 een database zal inrichten die alleen voor de bovenschoolse centrale applicatiebeheerder toegankelijk is. Deze database registreert volgens MOVARE per leerling het geraadpleegde scherm en registreert door welke leerkracht dit geraadpleegd is, over een nader te bepalen periode. In haar brief van 6 september 2017 heeft MOVARE aangegeven dat de database er sinds 1 september 2017 is. Naast dit logbestand is er volgens MOVARE een tweede logbestand (technisch) beschikbaar dat alle componenten conform NEN 27002 registreert. MOVARE is van oordeel dat een combinatie van beide logbestanden maakt dat zij aan de Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens en NEN 27002 voldoet. Bij brief van 16 november 2017 en per e-mail van 20 november 2017 heeft MOVARE een afschrift van de logbestanden betreffende de periode 30 september tot 31 oktober 2017 verstrekt.

2.2.7 Beoordeling logbestanden

MOVARE heeft aanvankelijk in haar brief van 5 december 2016 aangegeven dat de logs op dat moment alleen inzichtelijk zijn voor de beheerders van leerlingvolgsysteem X en niet voor de medewerkers van haar scholen. De logs kunnen dan ook niet periodiek door MOVARE worden gecontroleerd. Bij bijvoorbeeld



verdenking van misbruik kunnen de logs wel door de scholen worden opgevraagd bij leerlingvolgsysteem X.

Nadat de AP het rapport van voorlopige bevindingen had opgesteld en verstuurd, heeft MOVARE in haar brief van 30 juni 2017 aangegeven dat de verantwoordelijkheid om logbestanden periodiek te controleren binnenkort niet langer is voorbehouden aan leerlingvolgsysteem X, maar aan de centrale bovenschoolse applicatiebeheerder en functionaris gegevensbescherming van MOVARE. MOVARE zal uiterlijk per 1 november 2017 de logbestanden regelmatig controleren met een minimum van eens per kwartaal. In haar brief van 6 september 2017 heeft MOVARE aangegeven dat de eerste controle van de logbestanden voor 1 november 2017 zal worden uitgevoerd. Bij brief van 16 november 2017 heeft MOVARE een rapportage van een privacy onderzoek met betrekking tot de autorisaties in leerlingvolgsysteem X ten aanzien van één van haar onderwijsinstellingen overgelegd. Een onderdeel van deze rapportage is de procedure met betrekking tot de controle van logregels.

2.3 Beoordeling

2.3.1 Verantwoordelijke

Op grond van artikel 1, sub d, Wbp²³ is de verantwoordelijke degene die het doel en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt.

MOVARE is het bevoegd gezag van 48 scholen in de gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Onderbanken, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein en Vaals. Zij beslist over de verwerking van persoonsgegevens van leerlingen van de onder haar ressorterende onderwijsinstellingen en het gebruik van leerlingvolgsysteem X daarbij. MOVARE is derhalve in deze aan te merken als verantwoordelijke in de zin van de Wbp.

2.3.2 Formele procedure toegangsverlening

De Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens en de NEN 27002 vereisen dat er een formele registratie- en afmeldingsprocedure is om toewijzing van de toegangsrechten aan de medewerkers mogelijk te maken²⁴ en een formele gebruikerstoegangsverleningsprocedure om toegangsrechten voor alle typen gebruikers toe te wijzen of in te trekken.²⁵ Deze procedures dienen te zijn geïmplementeerd.²⁶

MOVARE heeft het document *ICT: autorisatie applicatiebeheer (LAS/LOVS)* als formele procedure voor toegangsverlening van de medewerkers van haar onderwijsinstellingen tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X overgelegd. Hierin is schematisch weergegeven het proces van het bepalen van de functie/rol van een nieuwe medewerker en ook het verlenen en intrekken van autorisaties.

Gelet op het vorenstaande is de AP is van oordeel dat MOVARE op dit onderdeel voldoet aan de vereisten van de Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens²⁷ en artikel 9.2 en 9.2.2 NEN 27002. De AP concludeert aldus dat MOVARE op dit onderdeel in overeenstemming met artikel 13 Wbp²⁸ handelt.

²³ Vanaf 25 mei 2018 artikel 4, lid 7, AVG

²⁴ Artikel 9.2.1 NEN 27002

²⁵ Artikel 9.2.2 NEN 27002

²⁶ Artikel 9.2.1 en 9.2.2 NEN 27002

²⁷ p. 22



2.3.3 Toegangsverlening

De Richtsnoeren beveiliging van persoonsgegevens vereisen dat de medewerkers van de onderwijsinstellingen van MOVARE slechts toegang mogen verkrijgen tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X die zij voor de uitvoering van hun taken nodig hebben.²⁹ Dit betekent dat er grenzen dienen te worden gesteld aan de kring van medewerkers die toegang verkrijgen tot persoonsgegevens van een leerling. Wanneer deze grenzen niet of onvoldoende worden gesteld, dan bestaat er het risico dat medewerkers van de onderwijsinstellingen van MOVARE onrechtmatig (bijzondere) persoonsgegevens van leerlingen raadplegen, wijzigen, wissen of verstrekken aan derden. Bovendien zijn de gevolgen van een mogelijk beveiligingsincident groter. Wanneer een onbevoegde de inlogcodes van een medewerker weet te achterhalen, verkrijgt hij immers toegang tot een grote set aan (bijzondere) persoonsgegevens.

In het algemeen geldt dat niet alle medewerkers standaard en continu toegang nodig hebben tot persoonsgegevens van (alle) leerlingen voor de uitvoering van hun taken. Zo zal een leerkracht of invalkracht doorgaans onderwijs geven aan een bepaalde groep of bepaalde groepen leerlingen en geen taken uitvoeren ten aanzien van alle leerlingen van een onderwijsinstelling. Ook een intern begeleider zal doorgaans slechts bepaalde leerlingen begeleiden en geen taken uitvoeren ten aanzien van alle leerlingen.

Gelet op het vorenstaande dienen de onderwijsinstellingen van MOVARE in ieder geval de volgende stappen te nemen tot het toewijzen van toegangsrechten aan een medewerker:

- bepaal welke rol(len) een medewerker krijgt;
- bepaal ten aanzien van welke (groep(en)) leerlingen de medewerker zijn taken gaat uitvoeren;
- bepaal welke persoonsgegevens van de leerlingen de medewerker nodig heeft om zijn taken goed te kunnen uitvoeren;
- bepaal binnen welke tijdsperiode de medewerker de persoonsgegevens van de leerlingen nodig heeft om zijn taken goed te kunnen uitvoeren.

De medewerkers van de onderwijsinstellingen van MOVARE verkregen aanvankelijk alleen toegang tot persoonsgegevens van leerlingen op basis van rollen. Dit werd met technologische middelen afgedwongen. Hierdoor verkregen de medewerkers geen toegang tot andere of meer persoonsgegevens dan aan hun rol was toegewezen. De toegang was evenwel niet beperkt tot bepaalde (groepen) leerlingen en ook niet in tijd, maar gold standaard en continu voor alle leerlingen binnen de betreffende onderwijsinstelling. Ten aanzien van hetgeen MOVARE in haar brieven van 9 september 2016 en 30 juni 2017 heeft aangevoerd over de noodzaak van deze toegang tot de persoonsgegevens van alle leerlingen van die onderwijsinstelling, merkt de AP het volgende op:

Voor bepaalde medewerkers van een onderwijsinstelling kan het voor de uitvoering van hun taken nodig zijn dat zij toegang hebben tot persoonsgegevens van alle leerlingen van een onderwijsinstelling³⁰, maar dit geldt niet (standaard) voor alle medewerkers. Een leerkracht of een invalkracht bijvoorbeeld zal doorgaans niet (continu) taken uitvoeren met betrekking tot alle leerlingen. Als een leerkracht of invalkracht invalt in een (andere) groep is het veelal op dat moment en voor die periode pas nodig dat de

²⁸ Vanaf 25 mei 2018 artikel 32 AVG.

²⁹ CBP Richtsnoeren *Beveiliging van persoonsgegevens*, p. 22 en artikel 9.2 NEN 27002

³⁰ Zoals bijvoorbeeld een administratief medewerker die de administratieve handelingen verricht ten aanzien van alle leerlingen of een applicatiebeheerder die aan alle medewerkers van een onderwijsinstelling de nodige technische ondersteuning biedt bij het gebruik van leerlingvolgsysteem X.



leerkracht of invalkracht toegang krijgt tot persoonsgegevens van de betreffende leerlingen. Ook in de situatie die MOVARE beschrijft als 'grensdoorbrekend werken' is niet onderbouwd, noch gebleken dat alle leerkrachten en invalkrachten dan taken uitvoeren ten aanzien van alle leerlingen van een onderwijsinstelling. Bovendien beschrijft MOVARE een toekomstige situatie, waarvan eveneens niet is onderbouwd wanneer en in welke mate en vorm MOVARE daaraan toepassing gaat geven.

Gelet op het vorenstaande was de AP in het rapport van voorlopige bevindingen van oordeel dat MOVARE op dit onderdeel niet voldeed aan de vereisten van de Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens³¹. MOVARE handelde daarmee op dit onderdeel in strijd met artikel 13 Wbp³².

Nadat de AP het rapport van voorlopige bevindingen had vastgesteld en verstuurd, heeft MOVARE in haar brief van 30 juni 2017 evenwel aangegeven dat er sprake is van een functionaliteit waardoor leerkrachten rechten kunnen ontvangen die enkel nog gekoppeld zijn aan de groep waar zij les aan verzorgen. Tevens heeft MOVARE in haar brief van 30 juni 2017 en per e-mails van 14 juli 2017 aangegeven dat er een aparte groep wordt aangemaakt ten behoeve van intern begeleiders, waardoor zij geen toegang meer krijgen tot persoonsgegevens van alle leerlingen, maar pas wanneer zij een zorgbehoefte ontvangen. In haar brief van 6 september 2017 heeft MOVARE aangegeven dat zij deze beide autorisatieverleningen in de vakantieperiode respectievelijk op 1 september 2017 heeft geïmplementeerd. Tevens heeft MOVARE een autorisatielijst van één van onder haar ressorterende onderwijsinstellingen overgelegd waaruit blijkt dat zij de groepsautorisaties heeft doorgevoerd. Door het toepassen van deze nieuwe autorisatieverleningen kan worden bewerkstelligd dat de medewerkers van de onderwijsinstellingen van MOVARE slechts toegang verkrijgen tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X die zij voor de uitvoering van hun taken nodig hebben.

Tevens heeft MOVARE in haar brief van 30 juni 2017 aangegeven dat leerkrachten/vervangers die tijdelijk rechten nodig hebben op een bepaalde groep, deze rechten kunnen verkrijgen door de groep aan te klikken waartoe zij rechten nodig hebben. In haar brief van 6 september 2017 heeft MOVARE aangegeven dat deze functionaliteit tot het verkrijgen van tijdelijke rechten in de vakantieperiode is geïmplementeerd. Leerkrachten van MOVARE kunnen de tijdelijke rechten tot een groep volgens MOVARE sinds 1 september 2017 ontvangen. Ook hierdoor kan worden bewerkstelligd dat de medewerkers van de onderwijsinstellingen van MOVARE slechts toegang verkrijgen tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X die zij slechts op dat moment voor de uitvoering van hun taken nodig hebben.

Gelet op het vorenstaande is de AP van oordeel dat MOVARE thans op dit onderdeel voldoet aan de vereisten van de Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens³³. De AP concludeert aldus dat MOVARE thans op dit onderdeel in overeenstemming met artikel 13 Wbp³⁴ handelt.

2.3.4 Logbestanden

De Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens en de NEN 27002 vereisen dat er logbestanden worden gemaakt van gebeurtenissen die gebruikersactiviteiten, uitzonderingen en informatiebeveiligingsgebeurtenissen registreren.³⁵ Tevens vereist de NEN 27002 dat de logbestanden,

³¹ p. 22

³² Vanaf 25 mei 2018 artikel 32 AVG.

³³ p. 22

³⁴ Vanaf 25 mei 2018 artikel 32 AVG.

³⁵ CBP Richtsnoeren *Beveiliging van persoonsgegevens*, p. 22 en artikel 12.4.1 NEN 27002



voor zover relevant, een aantal aspecten dienen te bevatten. Eén van deze aspecten betreft de bestanden die zijn geopend en het type toegang dat is verkregen.³⁶

MOVARE heeft aanvankelijk per e-mail van 20 januari 2017 een afschrift van logbestanden van activiteiten van medewerkers van een onderwijsinstelling binnen leerlingvolgsysteem X betreffende de periode 4 december 2016 tot en met 2 januari 2017 verstrekt. De AP constateerde in het rapport van voorlopige bevindingen dat deze logbestanden evenwel geen informatie bevatten waaruit kan worden afgeleid welke bestanden van een leerling zijn gelezen of aangepast.

Gelet op het vorenstaande was de AP in het rapport van voorlopige bevindingen van oordeel dat MOVARE op dit onderdeel niet voldeed aan de vereisten van de Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens³⁷ en artikel 12.4.1 NEN 27002. MOVARE handelde daarmee op dit onderdeel in strijd met artikel 13 Wbp³⁸.

Nadat de AP het rapport van voorlopige bevindingen had opgesteld en verstuurd, heeft MOVARE in haar brief van 30 juni 2017 aangegeven dat leerlingvolgsysteem X uiterlijk per 1 september een database zal inrichten die registreert per leerling het geraadpleegde scherm en registreert door welke leerkracht dit geraadpleegd is, over een nader te bepalen periode. In haar brief van 6 september 2017 heeft MOVARE aangegeven dat de database er sinds 1 september 2017 is. Naast dit logbestand is er volgens MOVARE een tweede logbestand (technisch) beschikbaar dat alle componenten conform NEN 27002 registreert. Bij brief van 16 november 2017 en per e-mail van 20 november 2017 heeft MOVARE een afschrift van de logbestanden van een onderwijsinstelling betreffende de periode 30 september tot 31 oktober 2017 verstrekt. Hieruit blijkt welke bestanden van een leerling zijn gelezen of aangepast.

Gelet op het vorenstaande is de AP van oordeel dat MOVARE thans op dit onderdeel voldoet aan de vereisten van de Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens³⁹ en artikel 12.4.1 NEN 27002. De AP concludeert aldus dat MOVARE thans op dit onderdeel in overeenstemming met artikel 13 Wbp⁴⁰ handelt.

2.3.5 Beoordeling logbestanden

De Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens en de NEN 27002 vereisen dat de logbestanden regelmatig worden beoordeeld.⁴¹ MOVARE heeft aanvankelijk in haar brief van 5 december 2016 aangegeven dat de logbestanden op dat moment niet periodiek worden gecontroleerd. De logbestanden zijn alleen inzichtelijk voor de beheerders van leerlingvolgsysteem X en niet voor de medewerkers van haar scholen.

De AP heeft in het rapport van voorlopige bevindingen geoordeeld dat de 'huidige stand van de techniek' maatgevend is voor hetgeen als passend beveiligingsmaatregelen in de zin van artikel 13 Wbp wordt beschouwd. Argumenten ontleend aan beperkingen gelegen in het gebruik van verouderde techniek, zoals het argument dat de logbestanden alleen inzichtelijk zijn voor de beheerders van leerlingvolgsysteem X, zijn derhalve niet valide.

³⁶ Artikel 2.4.1, sub j, NEN 27002

³⁷ p. 22

³⁸ Vanaf 25 mei 2018 artikel 32 AVG.

³⁹ p. 22

⁴⁰ Vanaf 25 mei 2018 artikel 32 AVG.

⁴¹ CBP Richtsnoeren *Beveiliging van persoonsgegevens*, p. 22 en artikel 12.4.1 NEN 27002



Gelet op het vorenstaande was de AP in het rapport van voorlopige bevindingen van oordeel dat MOVARE op dit onderdeel niet voldeed aan de vereisten van de Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens⁴² en artikel 12.4.1 NEN 27002. MOVARE handelde daarmee op dit onderdeel in strijd met artikel 13 Wbp⁴³.

Nadat de AP het rapport van voorlopige bevindingen had opgesteld en verstuurd, heeft MOVARE in haar brief van 30 juni 2017 aangegeven dat zij uiterlijk per 1 november 2017 de logbestanden regelmatig zal controleren met een minimum van eens per kwartaal. In haar brief van 6 september 2017 heeft MOVARE aangegeven dat de eerste controle van de logbestanden voor 1 november 2017 zal worden uitgevoerd. Bij brief van 16 november 2017 heeft MOVARE een rapportage van een privacy onderzoek met betrekking tot de autorisaties in leerlingvolgsysteem X ten aanzien van één van haar onderwijsinstellingen overgelegd. Een onderdeel van deze rapportage is de procedure met betrekking tot de controle van logregels. Tevens blijkt uit de rapportage dat er geen onrechtmatigheden of bijzonderheden zijn geconstateerd.

Gelet op het vorenstaande is de AP van oordeel dat MOVARE thans op dit onderdeel voldoet aan de vereisten van de Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens⁴⁴ en artikel 12.4.1 NEN 27002. De AP concludeert aldus dat MOVARE thans op dit onderdeel in overeenstemming met artikel 13 Wbp⁴⁵ handelt.

⁴² p. 22

⁴³ Vanaf 25 mei 2018 artikel 32 AVG.

⁴⁴ p. 22

⁴⁵ Vanaf 25 mei 2018 artikel 32 AVG.



3. Conclusie

De AP concludeert dat MOVARE een formele procedure heeft om de medewerkers van haar onderwijsinstellingen toegang te verlenen tot persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X. De toegangsverlening heeft bovendien slechts betrekking tot persoonsgegevens van leerlingen die de medewerkers voor de uitvoering van hun taken nodig hebben⁴⁶. Verder worden er logbestanden gemaakt van gebeurtenissen binnen leerlingvolgsysteem X die gebruikersactiviteiten van de medewerkers van de onderwijsinstellingen van MOVARE, uitzonderingen en informatiebeveiligingsgebeurtenissen registreren. De logbestanden worden regelmatig door MOVARE beoordeeld.

MOVARE heeft op deze onderdelen voldoende passende maatregelen ten uitvoer gelegd om de persoonsgegevens van leerlingen in leerlingvolgsysteem X te beveiligen tegen onbevoegde kennisneming, wijziging of verstrekking van de gegevens door medewerkers. MOVARE handelt daarmee in overeenstemming met artikel 13 Wbp⁴⁷.

⁴⁶ CBP Richtsnoeren *Beveiliging van persoonsgegevens*, p. 22 en artikel 9.2 NEN 27002

⁴⁷ Vanaf 25 mei 2018 artikel 32 AVG.



Contactgegevens

Bezoekadres

(alleen volgens afspraak)
Bezuidenhoutseweg 30
2594 AV DEN HAAG

Let op: bij bezoek aan de Autoriteit Persoonsgegevens moet u een geldig identiteitsbewijs laten zien.

Postadres

Postbus 93374
2509 AJ DEN HAAG

Telefonisch spreekuur

Op onze website autoriteitpersoonsgegevens.nl vindt u informatie en antwoorden op vragen over de bescherming van persoonsgegevens. Heeft u op deze website geen antwoord op uw vraag gevonden? Dan kunt u contact opnemen met de publieksvoorlichters van de Autoriteit Persoonsgegevens tijdens het telefonisch spreekuur via telefoonnummer 0900-2001 201. De publieksvoorlichters zijn bereikbaar op werkdagen van 10.00 tot 12.00 uur en van 14:00 tot 16:00 uur (5 cent per minuut, plus de kosten voor het gebruik van uw mobiele of vaste telefoon).

Persvoorlichting

Journalisten en redacteurs kunnen met vragen terecht bij de woordvoerders van de Autoriteit Persoonsgegevens via telefoonnummer 070-8888 555.

Zakelijke relaties

Bent u een zakelijke relatie van de Autoriteit Persoonsgegevens, zoals een leverancier, dan kunt u ons telefonisch bereiken via telefoonnummer 070-8888 500.

Over de Autoriteit Persoonsgegevens

Iedereen heeft recht op een zorgvuldige omgang met zijn persoonsgegevens. De Autoriteit Persoonsgegevens houdt toezicht op de naleving van de wettelijke regels voor bescherming van persoonsgegevens en adviseert over nieuwe regelgeving.